

Hygien- och klädregler – Hälso- och sjukvård Region Gävleborg samt Logistik- och serviceavdelning

Innehåll

1.	Syfte och omfattning	1
2.	Allmänt	1
3.	Ansvar och roller	2
4.	Beskrivning	2
4.1.	Arbetskläder	2
4.1.1.	Undantag	2
4.1.2.	Förvaring och utlämning av arbetskläder	2
4.1.3.	Skyddskläder	3
4.1.4.	Operationsavdelning och sterilcentral	3
4.1.5.	Avvikelser och synpunkter	3
4.2.	Handhygien	3
4.2.1.	Naglar	4
4.2.2.	Handskar	4
4.3.	Händer och underarmar	4
4.4.	Smycken och hår	4
4.4.1.	Tatueringar	4
5.	Plan för kommunikation och implementering	4
6.	Dokumentinformation	5
7.	Referenser	5

1. Syfte och omfattning

Syftet med hygien- och klädreglerna är att förhindra smittspridning och minska antalet vårdrelaterade infektioner.

Rutinen omfattar all personal och studerande inom Hälso- och sjukvård Region Gävleborg.

2. Allmänt

Vårdrelaterade infektioner är den vanligaste vårdskadan inom svensk hälso- och sjukvård. Förutom patienters lidande innebär dessa infektioner höga kostnader för samhället. Antibiotikaanvändningen i Sverige ligger på låga nivåer men multiresistenta bakterier florerar ständigt inom sjukvården. Här finns mer information om att förebygga vårdrelaterade infektioner: [Att förebygga vårdrelaterade infektioner – ett kunskapsunderlag — Folkhälsomyndigheten \(folkhalssomyndigheten.se\)](#)

Personal kan via händer, kläder och material överföra smittämnen till och mellan patienter. Att följa basala hygien- och klädregler är en viktig del i arbetet med att minska antalet vårdrelaterade infektioner, antibiotikaföreskrivning samt förhindra smittspridning.

Socialstyrelsens föreskrift [SOSFS 2015:10 Basal hygien i vård och omsorg \(socialstyrelsen.se\)](#) är den föreskrift som denna rutin utgår ifrån.

Mer information om basala hygienrutiner finns här: [Basala hygienrutiner och klädregler - Vårdhandboken \(vardhandboken.se\)](#)

3. Ansvar och roller

Verksamhetschefen och vårdenhetschefen/enhetschefen ansvarar för att rutinen är känd och tillämpas inom verksamheten.

Medarbetare ansvarar för att följa rutinen.

4. Beskrivning

4.1. Arbetskläder

- Med arbetskläder som tillhandahålls av Region Gävleborg avses alla synliga kläder, så som över och underdelar samt huvudduk. Dessa ska användas under arbetspasset. Arbetsgivaren ansvarar för tvätt av arbetskläderna.
- Med arbetskläder avses kortärmad arbetsblus/tröja/klänning och arbetsbyxor/tights samt huvudduk. Dessa får inte kombineras med synliga privata klädesplagg, utom strumpor och skor.
- Vid användning av Region Gävleborgs arbetskläder ska de basala hygien- och klädreglerna följas fullt ut. Handederna ska vara fria från klockor och armband, långt hår och skägg ska vara uppsatt mm.
- Arbetskläderna ska vara kortärmade och bytas dagligen, eller oftare vid behov.
- Privat undertröja får användas under arbetsdräktens överdel så länge den inte är synlig.
- Om huvudduk används ska denna fästas upp och även stoppas in under arbetsdräktens överdel och bytas dagligen.
- Arbetskläder skall endast användas på arbetsplatsen. Arbetskläderna får inte bäras utomhus annat än vid förflyttning mellan olika arbetsplatser.
- Personal iförd arbetskläderna ska inte sitta utomhus på t.ex. parkbänkar, gräsmattor eller liknande.
- Ambulanspersonal har behov av långärmade arbetskläder i patientnära arbete t.ex. vid olycksplats. I sådana fall byts kläderna så fort möjlighet ges.

4.1.1. Undantag

Undantag kan ges av verksamhetschef efter samråd med Vårdhygien.

Undantaget skall vara skriftligt och personligt.

4.1.2. Förvaring och utlämning av arbetskläder

Rena arbetskläder ska förvaras i särskilt avsett förråd (dvs inte personalskåp).

Innan arbetskläderna tas från hyllan i förrådet skall händerna desinfekteras.

Rena arbetskläder ska hanteras på ett sådant sätt att de behålls rena tills de tas på. Använda arbetskläder ska lämnas i tvättinkast/tvättsäck direkt efter avslutat arbetspass. Viktigt att fickorna töms på arbetskläderna innan de läggs för tvättning. Orena arbetskläder ska hanteras på ett sådant sätt att de inte

kontaminerar privata kläder. Använd handdesinfektion efter att kläderna har lämnats för tvätt.

4.1.3. Skyddskläder

Engångsförkläde i plast ska användas vid risk för kontakt med kroppsvätskor samt vid risk för förorening av arbetsdräkten. Med förorening av arbetsdräkten avses arbete där arbetsdräkten kommer i kontakt med patienten, patientens säng, hjälpmedel eller liknande. Platsförklädet ska bytas mellan olika patienter samt mellan orena och rena arbetsmoment.

Personal som arbetar i laboratorieverksamhet har en särskild föreskrift gällande skyddskläder se [Smittrisker \(AFS 2018:4\), föreskrifter - Arbetsmiljöverket \(av.se\)](#)

4.1.4. Operationsavdelning och sterilcentral

- Specialarbetsdräkt för operation används enbart på operationsavdelning och sterilcentral och får inte bäras på andra enheter på sjukhusen. Om arbetsdräkten används utanför operationsavdelningarna eller sterilcentralen ska den bytas vid återkomst till sin enhet.
- Operationsbussarong utan mudd ska stoppas innanför byxan.
- Operationsmössa (engångs eller flergångs) ska användas av all personal på operationsavdelningen och det är viktigt att den täcker allt hår på huvudet för att förhindra hårstrån att falla ner i sterilt område eller operationssår.
- Kriterier för användning av operationshjälm och munskydd beslutas av respektive verksamhetschef.
- Arbetsskor bör ha hel ovansida för att skydda fötterna mot blodstänk och mot skärskador från tappade vassa föremål. Skorna får inte användas utomhus.
- Efter akututryckning till annan enhet ska byte till nya operationskläder ske innan återkomst till den egna enheten.

4.1.5. Avvikelser och synpunkter

Vid avvikelser gällande arbetskläder ska dessa hanteras enligt gällande rutin via Servicesupport, tel. 026-15 30 00 eller via formulär, [Avvikelser Textil \(lg.se\)](#). Exempelvis vid upptäckt av orena arbetskläder, brist på arbetskläder eller andra önskemål och synpunkter.

4.2. Handhygien

- Händer och underarmar ska desinfekteras med alkoholbaserad handdesinfektion omedelbart före och efter rena och orena arbetsmoment samt före och efter direktkontakt med patient.
- Vid användning av handskar ska händerna desinfekteras omedelbart före och efter.
- Händerna ska vara torra innan de desinfekteras.

- Efter kontakt med patient med kräkning och/eller diarré samt om händerna är eller kan antas vara smutsiga ska de tvättas med vatten och flytande tvål. Därefter ska händerna desinfekteras.

4.2.1. Naglar

Naglar ska vara kortklippta, utan nagellack och utan konstgjorda material så som t.ex. lösnaglar.

4.2.2. Handskar

Händerna ska desinfekteras före och efter användning av handskar samt vid byte av handskar.

Handskar är för engångsbruk och ska endast användas vid:

- risk för kontakt med kroppsvätskor som blod, urin, avföring eller kräkning
- risk för skär och stickskador
- hantering av de flesta kemikalier
- beredning och administrering av läkemedel med bestående toxisk effekt

Handskar ska bytas mellan orena och rena moment samt mellan olika patienter. Handskar slängs direkt i restavfall efter att de tagits av.

Titta gärna på handskpyramiden: [Handskpyramiden När ska man använda handskar? — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/omsorg-och-sjukvard/hygien/handskar/handskpyramiden)

4.3. Händer och underarmar

Underarmar och händer ska hållas fria från armbandsur, smycken, bandage, förband, stödskenor eller motsvarande. Det är viktigt att ha hel hud på händer och underarmar dvs. inga sår, eksem eller infektioner av något slag. Vid något av ovanstående, kontakta närmaste chef för bedömning om arbetet kan utföras på ett säkert sätt. Vårdhygien kan kontaktas vid behov.

4.4. Smycken och hår

Örhängen och andra smycken i piercade hål kan användas om de inte hänger ner i arbetsfältet. Piercing är en risk för kontaktsmitta via händer om hålet är infekterat, men utgör ingen påvisad smittrisk om hålet är läkt.

Långt hår ska sättas upp och skägg ska vara välansat. Långt skägg ska också flätas samt sättas upp.

4.4.1. Tatueringar

Tatueringar på händer och underarmar skall vara läkta.

5. Plan för kommunikation och implementering

Kvalitetssamordnare utses till extrauppföljare och ansvarar för att rutinen sprids till inom berörda verksamhetsområden. Kvalitetssamordnare informerar

Verksamhetschef och Vårdenhetschef om rutinen och dessa ansvarar för att rutinen blir känd, implementerad och tillämpas.

6. Dokumentinformation

Rutinen är utarbetad av Vårdhygien tillsammans med Chefsjuksköterska.

7. Referenser

Dokumentnamn	Plats
Att förebygga vårdrelaterade infektioner - Kunskapsunderlag	www.folkhalsomyndigheten.se
Basala hygienrutiner och klädregler - Vårdhandboken (vardhandboken.se)	www.vardhandboken.se
Handskpyramiden När ska man använda handskar? — Folkhälsomyndigheten (folkhalsomyndigheten.se)	folkhalsomyndigheten.se
Smittrisker (AFS 2018:4), föreskrifter - Arbetsmiljöverket (av.se)	av.se
SOSFS 2015:10 Basal hygien i vård- och omsorg	www.socialstyrelsen.se